

**REPUBLIKA SRBIJA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE
ODELJENJE ZA PRIZNAVANJE I ZAŠTITU SORTI
POLJOPRIVREDNOG BILJA**

SAMO ZA INTERNU UPOTREBU

**REZULTATI VCU ISPITIVANJA
NOVOSTVORENIH DOMAĆIH I STRANIH SORTI I HIBRIDA
OZIME ULJANE REPICE U OGLEDNOM POLJU I LABORATORIJI
U PERIODU 2006/07. I 2007/08 GODINE
I CRNE I BELE SLAČICE U 2008.GODINI**

BEOGRAD, AVGUST 2008. GODINE

SADRŽAJ**OZIMA ULJANA REPICA****Registarski broj sorte**

Sorta 1	320-04-03249/2006-08
Sorta 2	320-04-03250/2006-08
Sorta 3	320-04-02850/2006-08
Sorta 4	320-04-02849/2006-08
Sorta 5	320-04-02840/2006-08
Sorta 6	320-04-02839/2006-08
Sorta 7	320-04-02832/2006-08
Sorta 8	320-04-02819/2006-08
Sorta 9	320-04-02778/2006-08
Sorta 10	320-04-02776/2006-08
Sorta 11	320-04-02986/2006-08
Sorta 12	320-04-02910/2006-08
Sorta 13	320-04-02909/2006-08
Sorta 14	320-04-02873/2006-08
Sorta 15	320-04-02857/2006-08
Sorta 16	320-04-02795/2006-08
Sorta 17	320-04-02784/2006-08
Sorta 18	320-04-02783/2006-08
Sorta 19	320-04-02782/2006-08
Crna slačica	320-04-01734/2008-08
Bela slačica	320-04-01735/2008-08

I MATERIJAL I METODIKA

U mreži sortnih mikroogleda u periodu 2006/2007 - 2007/2008. godine završeno je ispitivanje 10 sorti i 9 hibrida ozime uljane repice.

Ispitivanje ozime uljane repice u oglednom polju obavile su sledeće organizacije:

- DP "Agroinstitut", Sombor
- Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad
- Institut "Tamiš", Pančevo

Hemijsko tehnološke analize obavile su sledeće laboratorije:

- SP Laboratorija, Bečej (određivanje sadržaja eruka kiselina i sastava masnih kiselina)
- Institut za prehrambene tehnologije, Novi Sad (sadržaj suve materije i glukozinolata)
- DP "Agroinstitut", Sombor (sadržaj ulja)

Ogledi su izvedeni po planu potpuno slučajnog blok-sistema u četiri ponavljanja, sa sledećim elementima ogleda:

Dužina osnovne parcele	5m
Širina osnovne parcele	2 m
Površina osnovne parcele	10 m ²
Površina obračunske parcele	7,35 m ²
Broj ponavljanja	4
Dubina setve	1,5-2 cm
Broj redova osnovne parcele	8
Broj redova obračunske parcele	6
Razmak između redova	25 cm
Razmak između biljaka u redu	6 cm
Razmak između parcela	1 m
Razmak između blokova	1,5 m

U toku vegetacije vršena su sledeća zapažanja i merenja:

- datum setve,
- datum nicanja (preko 50% izniklih biljaka),
- sklop pri ulasku u zimu I procenat prezimelih biljaka (u svim ponavljanjima),
- datum početka cvetanja (10% cvetalih biljaka)
- visina do 1. bočne grane i visina biljke u cm (iz drugog reda u prvom ponavljanju),
- pucanje ljuske (u prvom ponavljanju u momentu žetve) - ocena od 1 do 9 (1 = nema pucanja ljuske; 3 = ljuske 25% ispucale; 5 = ljuske 50% ispucale; 7 = ljuske 75% ispucale; 9 = ljuske 100% ispucale) u prvom ponavljanju
- datum tehnološke zrelosti - žetve

U toku ispitivanja sorti u oglednom polju obavljeno je ocenjivanje u uslovima prirodne infekcije na ekonomski značajne bolesti:

1. bela trulež (*Sclerotinia sclerotiorum*)
2. suva trulež korena i stabljike (*Phoma lingam*)

Ocenjivanje stepena osetljivosti vršeno je ocenama od 1 do 9 :

- 1 – sorta otporna, usev bez simptoma, stepen prisustva 0%,
- 2 – sorta tolerantna, prisustvo bolesti u tragovima, stepen prisustva do 2%.

- 3 – sorta podložna napadu bolesti, slab napad, stepen prisustva do 5%,
- 4 – sorta slabo osetljiva na napad bolesti, stepen prisustva do 10%,
- 5 – sorta srednje osetljiva na napad bolesti, srednji napad, stepen prisustva do 20%,
- 6 – sorta osetljiva na napad bolesti, izrazit napad, stepen prisustva do 40%,
- 7 – sorta jako osetljiva, jak napad, stepen prisustva do 60%,
- 8 – sorta veoma osetljiva na napad bolesti, napad vrlo jak, stepen prisustva do 80%,
- 9 – sorta izuzetno osetljiva, napad izuzetno jak, stepen prisustva preko 80%.

Neposredno nakon žetve utvrđen je ukupan broj biljaka po parcelici, prinos (na bazi 9% vlage) i vlaga semena.

Sadržaj sirovog ulja na suhu materiju utvrđen je u svim godinama ispitivanja iz prosečnog uzorka sa svakog lokaliteta.

Sadržaj eruka kiselina utvrđen je pre setve iz istih uzoraka semena koji su poslani izvođačima ogleđa, a koji su dostavili prijavioci za potrebe ispitivanja.

Sadržaj glukozeinolata određen je iz prosečnog uzorka sa jednog lokaliteta koji je dostavljen ovlašćenoj laboratoriji.

Rezultati za prinos semena obrađeni su na osnovu analize varijanse jednofaktorijalnog, dvofaktorijalnog i trofaktorijalnog ogleđa po planu potpuno slučajnog blok sistema, a ocena značajnosti je izračunata za nivo rizika od 5% i 1% na osnovu Dunnet-ovog testa. Pored ocena značajnosti za navedeno obeležje izračunat je i koeficijent varijacije (Cv). Za sva ostala obeležja izračunata je aritmetička sredina.

KRITERIJUMI ZA PRIZNAVANJE:

Na osnovu hemijskih analiza, utvrđuje se procentualni sadržaj eruka kiselina.

Sorta ili hibrid koja je prijavljena kao tip "0", a kod koje je sadržaj eruka kiselina veći od 2%, ne može biti predložena za priznavanje.

Sorta ili hibrid koja je prijavljena kao tip "00", a kod koje je u proseku dve godine sadržaj glukozeinolata veći od 25 $\mu\text{mol/g}$ suve materije i sadržaj eruka kiseline veći od 2% ne može biti predložena za priznavanje, bez obzira na ostvaren prinos semena.

Sorta ili hibrid koja je prijavljena za tehničku upotrebu (za proizvodnju biodizela) može imati veći sadržaj eruka kiselina i glukozeinolata od prethodno navedenih vrednosti.

Za sadržaj sirovog ulja

Sorta ili hibrid koja ostvari manje od 2% razlike u indeksnoj vrednosti u smislu većeg prinosa ulja u odnosu na standard u dve godine ispitivanja, ne može biti predložena za priznavanje. Izuzetak je ukoliko pokaže veću tolerantnost na bolesti ili veći procenat prezimljavanja ili manje pucanje ljuske u odnosu na sortu standard.

U 2008. godini po metodologiji za uljanu repicu obavljeno je ispitivanje i jedne sorte crne i jedne sorte bele slačice u DP "Agroinstitut", u Somboru i Institutu za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad, a određivanje sadržaja ulja obavljeno je u DP "Agroinstitut", Sombor.

**II REZULTATI ISPITIVANJA U OGLEDNOM POLJU
I LABORATORIJI**